זון אויפגאנג — 7.3.
זון אונטערגאנג — 5.21

די איינציקע אידישע
אייטומ
אין מערב קאנאדע
שטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

דאס אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
קלאר און מילדער.

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published
DAILY

Vol. 20, No. 209. Winnipeg, Monday Oct. 27, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג מאנטאג, ה׳ חשון, תרצ״א.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
NOV 8 1930

לאיד דזשארדזש און יאן סמוטס פארדאמען נייע א״ר פאליטיק

געוועזענע באלפור דעקלאראציע פרעמיערן זעען אין איר צוריקציאונג פון דעקלאראציע

לאיד דזשארדזש זאגט, אז ענגלאנד וועט איצט באצייכנט ווערן ווי ״דער פאלשער אלביאן״. — אראבער וועלן ניט געוואונען ווערן, און ענגלאנד שטעלט קעגן זיך אויך נאך א מעכטיקערע פאלק, זאגט געוועזענער מלחמה-פרעמיער

ווי מען האט געקאנט דערוואַרטן, האט לאיד דזשארדזש, געוועזענער פרעמיער פון גרויס בריטאניע בעת די באלפור דעקלאראציע איז ארויסגעגעבן געווארן, צוגעגעבן זיין שטימע פון פראטעסט קעגן דער נייער פאלעסטינער פאליטיק דערקלערונג פון דער בריטישער רעגירונג, וואס שאפט אפ די באלפור דעקלאראציע.

אין זיין דערקלערונג פארעפנטלאכט לעצטן פרייטאג, גיט צו לאיד דזשארדזש זיין פולשטענדיקע הסכמה צום ברוין פון סטעגלי באלדווין, סער אוסטין טשעמבערלין און קאל. אמערי, פארעפנטלאכט אין ״טיימס״, און זאגט צווישן אנדערש: ״אין 1917 האבן מיר געוואלט געווינען דעם גוטן וויל פון די אידן פון גאר דער וועלט אויף דער זייט פון די אליאירטע, און די באלפור דעקלאראציע איז געווען א פארפליכטונג ניט בלויז פון אונז, נאָ ראויף פון אונזערע ברבינדערטע, צו קריגן די דאזיקע ווערטפולע שטרעצע. די דעקלאראציע איז ארויסגעגעבן געווארן נאך א גרינדלאכן ישוב־הדעת בנוגע יעדן ווארט מיט׳ן הסכם פון די אליאירטע, איינשליסנדיק די פאראייניקטע שטאטן און אונזערע דאמיניאנס.

״און איצט, ניט אנפרעגנדיק אמערי־קע, פראנקרייך, איטאליע, בעלגיע אדער אירע דאמיניאנס, גיט די רעגירונג ארויס א דערקלערונג, וואס איז פאקטיש די צוריקציאונג פון גרעסטן טייל פון א פייערלאכער פארפליכטונג געווען אין א פייערלאכער מאמענט.

״מיר וועלן ניט איבערבעטן די אראבער, אבער מיר וועלן מאכן פיינטלאך נאר א שטארקערן פאלק, אז, וואס ס׳איז נאך ערגער, א פלעק וועט ארויפגעלייגט ווערן אויפ׳ן בריטישן נאמען. די נאנצע וועלט וועט אונז האלטן איצט פאר ״דעם פאלשן אלביאן״.

״איך קאן פארשטיין די, וואס ווילן מיר זאלן אנטלויפן פון פאלעסטינע, אבער די מייסטע פון אונזער פאלק זיי־נען ניט קיין אנגלופיער. — פון איר־דיע אדער פון פאלעסטינע, — און זיי זיינען אנטשלאסן צו טראגן זייערע פאר־אנטוואָרטלאכקייטן אין די פארפליכטונ־גען פון דער אימפעריע.

״איך האף, אז די רעגירונג וועט נאך באטראכטן זיך. זיכער דארף די אראבער באהאנדלט ווערן גלייך מיט די אידן, אבער קיין איד האט נאך מיט גוואלד ניט עקספראפריאירט קיין אראבער, און ס׳איז נאך קיין אראבער אפילו ניט אראפגעקויפט געווארן פונ׳ם בארן, אויב ער האט עס נאר געהעריק קולטיווירט. די אידן קאנען ניט אויסגעשלאסן ווערן פון דעם לאנד פון זייערע עלטערן.

״מיר טארן ניט פארגעסן, אז די גלאָ־ריע פון פאלעסטינע איז א אידישע, און אז דאס גרויסע פאלק האט א ספעציעלן אינטערעס אין אנטוויקלען אן רייך מא־כטן עוריק דאס לאנד וואס האט אמאל געפאלאסן מיט מילך און האניק״.

לויט ידיעות פון לאנדאן, זיינען אויך מיטגלידער פון דער ארבעטער פארטיי זייער שטארק אומצופרידן מיט דער רע־גירונגס פאלעסטינער פאליטיק, און עמא־נועל שינוועל, דער אידישער מינען מי־ניסטער, וועט אין פארלאמענט ארויס־טרעטן קעגן זיין איינענער רעגירונג.

(::)

באנדיטן באריכטן געשעפט אין ווארטן אויף קונים

שיקאגא, אקטאבער דעם 27. — דריי באוואפנטע באנדיטן זיינען אריינ־אין א היגן קליידער געשעפט און האבן געבונדן דעם איינגעטימער און זיינע פינף קלערקס און זיי האבן זיי אוועקגעלייגט אין א זייטיקן צימער פון סטאר. איינער פון די באנדיטן האט אכטונג גענעבן אויף די געבונדענע, אז זיי זאלן זיך פאר־האלטן רואיק, און די אנדערע צוויי האבן אויסגעלייידיקט די קאסע.

אבער דאס האט זיי ניט צופרידענג־שטעלט. די באריכטע סומע איז וואר־שיינלאך לויט זייער באגריף, ניט געווען גענוג פאר זייער מי, האבן זיי באשלאסן צו ווערן ׳סיילסלייט׳ אויף א ווייל, און ס׳האט זיי ניט לאנג גענומען צו ווארטן אויף א קונה, און זיי האבן אים פאר־קויפט אויף א פעקל האלב אומזיסט. באלד האָ־בען אנגעפאנגען אריינקומען אנדערע קו־נים, נאר אזוי ווי די באנדיטן ״סיילס־לייט״ האבן ניט געהאט גענוג געדולד צו דינגען זיך מיט זייערע קונים האבן זיי יעדן אריינקומענדיקן קונה געבונדן און צוגענומען פון אים זיין געלט.

די סיילסלייט האבן אויף אזא אופן גע־מאכט ״געשעפט״ א האלבע שעה צייט, און ״זיי האבן באריבט 22 קונים און זיי זיינען פארשוואונדן געווארן מיט א פיי־נעם ״פארדינסט״.

לאיד דזשארדזש

יאן סמוטס

אין ענטפער אויף פראטעסט טעלעגראמע פון יאן סמוטס, געוועזענער דרום אפריקאנער פרעמיער און פריינט פון ציוניזם, זאגט פרעמיער מאקדאנאלד ווידער, אז די רעגירונג טרעט ניט אפ פון באלפור דעקלאראציע

קאפשטאט, דרום אפריקע, אקט. 27 אימיגראציע זאל ניט איבערטרעפן די (איטא).— ״די באלפור דעקלאראציע איז עקאנאמישע מעגלאכקייטן פונ׳ם לאנד״. אן ערן חוב, וואס מוז באצאלט ווערן אינ־נאנצן, ווי טייער דאס זאל ניט קאסטן״, — האט גענעראל יאן סמוטס, געוועזע־נער מלחמה פרעמיער פון דרום אפריקע און א הייסער אנהיינער פונ׳ם ציוניזם, געזאגט אין זיין קייבל דעפעשע צו פרע־מיער מאקדאנאלד, אין וועלכער ער האט אויסגעדריקט זיין פראטעסט קעגן דער נייער פאליטיק דערקלערונג פון דער בריי־טישער רעגירונג, אין וועלכער ער זעט אן אפווייכונג פון דער דעקלאראציע.

אין דעם קייבל ענטפער וואס יאן סמוטס האט געקראגן פון פרעמיער מאק־דאנאלד, באהויפטעט דער לעצטער, אז די נייע פאליטיק דערקלערונג ״קאן ניט פאקטיש באשריבן ווערן ווי אן אפנוג דער באלפור דעקלאראציע״. מר. מאק־דאנאלד זאגט, אז יאן סמוטס האט גע־מוזט שעפן זיין אינפארמאציע פון האלד־בע באריכטן, און ער גיט צו:

״זינט ענגלאנד האט אנגענומען דעם מאנדאט, זיינען פארגעקומען געוויסע פאסירונגען, און באזונדערס זיינען אנגע־ווענדעט געווארן געוויסע מעטאדן פאר דער גרינדונג פון דער אידישער נאציאנא־לער היים, וואס האבן געשטעלט אין גע־פאר דיס־אידישע געמיינדעס אין פא־לעסטינע. די לעצטע, לויט לארד סימפ־סאנס באריכט, זיינען שטארק באאומרו־איקט, און מיר האבן זיך איבערצייגט, אז מיר מוזן אנגעמען מיטלען צו דערפילן אויף אונזערע פארפליכטונגען צום צוויי־טען צד אין׳ם ״מאנדאט״.

מר. מאקדאנאלד פארזיכערט, ״אז די נייע פאליטיק שטעלט ניט אפ די קאלא־ניזאציע פון די גרויסע שטחים ניט אנט־וויקלען לאנד וואס עפענט זיך שוין אין אידישע הענט, נאר זי באשטעטיקט בלויז נאכאמאל דעם פרינציפ, אז די אידישע אין ארץ־ישראל זיינען אן אויטאָ־נאמישע קאלאניע אין אן אינטערנאציאנאלן רעגירונג״.

אפגעפארן צו דרינגענדיקער זיצונג פון קאנאדער ציוניסטישן נאציאנאלן ראט

ה. י. ווייַלדער (פרעזידענט פון ד. א. ו.), ערן־וויצע פרעזידענט פון קאנאדער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וועלכער איז באאויפטראגט געווארן פון דער זיצונג פון הינז ציון קאונסיל לעצטן דאנערשטאג צו פארטרעטן די מערב קאנאדער ציוניסטן ביי דער דרינגענדיקער זיצונג פונ׳ם נא־נאדער ציוניסטישן נאציאנאלן ראט, וואס קומט פאר היינט אוונט. איז אפ־געפארן קיין מאנטרעאל. אויף דער זי־צונג וועט באשטימט ווערן די שטעלונג פון די קאנאדער ציוניסטן צו דער לעצ־טער פאליטישער פאליטיק דערקלערונג.

(::)

דעטעקטיוס און באנדיטן באַ־זוכן גלייכצייטיק א געמבלינג פלאץ

ניו־יארק, אקט. 27.— אין דער זעלבער מינוט האט זיך עס געטראפן: צוויי דעטעקטיוס זיינען אריינגעקומען ארעמ־טירן א גרופע געמבלער, און א מעדיסאן עוועניו סיגאר סטאר, און דריי באנדיטן זיינען אריינגעקומען אהין צו באריבן די קארטן־שפילער.

דער רעזולטאט איז געווען, אז עס האט זיך אנגעפאנגען א שיסעריי צווישן די אלע דריי צדדים, איין באנדיט איז דער־שאסן געווארן אויף טויט, זעקס אנדערע זיינען פארוואונדעט געווארן, און איין פאליציסט איז א שווער־פארוואונדעטער אנגעפירט געווארן אין א שפיטאל.

גלויבן אז אימפעריאלע קאנפערענץ איז שוין דורכגעפאלן

לאנדאן, אקט. 27.— אז די אימפעריי־אלע קאנפערענץ איז שוין פאקטיש דורכ־געפאלן, און אז עס איז דא זייער ווייניק האפענונגען זי זאל עפעס קאנען באריינגען, אין די מיינונג ארויסגעזאגט געווארן פון פרעמיער ג. ו. פארבס, פון ניי־זעלאנד.

די נאנצע פראגע באשטייט דא אין א טעריף אויף שפיץ פראדוקט, — האט מר. פארבס געזאגט, — און באלד ווי׳ מר. סנאודען האט דערקלערט, אז זיין רעגי־רונג קאן בשום אופן ניט איינגיין אויף אזא שטייער, זיינען ניטא קיין אנדערע מיטלען אויף צו דערמוטיקן דעם אימפע־ריאלן האנדל, אלע אנדערע מיטלען וואס ווערן פארגעשלאגען זיינען ניט מער ווי טעאריעס, ״און מיר, אין די אנטיפאטישע אינזעלן, זיינען פראקטישע מענשן, און מיר קוקן מיט פארדאכט אויף טעאריעס״.

אויף דער אנפראגע פון ״איטא״, האט דער פעלקערליגע סעקרעטעריאט דערקלערט, אז דערווייל זיינען נאך ניט אנגענומען קיין פראטעסט פעטיציעס ניט פון די אידן, און ניט פון די אראבער.

אין די ליגע קריינען איז מען אביער־ראשט פון דער נייער פאליטיק דערקלע־רונג פון דער בריטישער רעגירונג, וועל־כע טרעפט איבער אלע דערווארטונגען און. וועלכע ווערן דא באצייכנט ווי סתי־רה צו די מאנדאט באדינונגען.

(::)

רעדט היינט ביי אפענער בני־ברית פארזאמלונג

פראפ. קירלאנעל, וועלכער וועט היינט, 8.30 אוונט רעדן אין טראוולערס האל, ביי אן אפענער בני־ברית פארזאמלונג, אויף דער טעמע: ״די אורזאך פון אידי־שע איבערלעבונגען, ווי איך זע זיי״.

דאס וועט זיין די ערשטע פון א צאל קולטורעלע פארזאמלונגען וואס ווערן דורכגעפירט אין משך פון דעם סעזאן פון די בני־ברית.

פעלקער-ליגע קרייזן איבעראשט פון נייער ארץ-ישראל פאליטיק

ז׳שענעווא, אקט. 27 (איטא).— די פא־לעסטינער פראגע שטייט ניט אויפ׳ן סדר היום פון דער קומענדיקער זיצונג פון דער מאנדאטן קאמיסיע, וואס עפנט זיך נאך וועמבער 4טן. דאס איז עס מעגלאך, אז די מיטגלידער פון דער קאמיסיע זאלן באריירן די פראגע אין דיסקוטירן זי׳, צו־ליב דער נייַ־געשאפענער לאגע, ווייל דער לעצטער ״ווייטער פאפיר״ ווערט באַ־טראכט ווי א קעגנזאץ צו ארטור הענדער־סאָנס צוזאגן אז די באשלוסן פון דער לעצטער זיצונג פון דער מאנדאטן קאמי־סיע.

פון דער צווייטער זייט אבער דיינקט דער סעקרעטאר פון דער פעלקער־ליגע, אז אזוי ווי מר. הענדערסאן האט צוגע־זאגט פארצובריינגען אליין די פראגע פאר דער סעסיע פון פעלקער־ליגע ראט, וואס עפנט זיך יאנווער 19טן, וועט די מאנדאטן קאמיסיע ניט באריכן איצט די פראגע, ווארטנדיק אויף א באשלוס פונ׳ם לינע־ראט, וועלכער וועט אפשר פארראפן ווידער א ספעציעלע זיצונג פון מאנדאטן קאמיסיע, ווייל די נעקסטע רעגולערע זי־צונג פון דער מאנדאטן קאמיסיע דארף ערשט פארקומען אין יוני.

אויף דער אנפראגע פון דער ״איטא״, האט דער פעלקער־ליגע סעקרעטעריאט דערקלערט, אז דערווייל זיינען נאך ניט אנגענומען קיין פראטעסט פעטיציעס ניט פון די אידן, און ניט פון די אראבער.

אין די ליגע קריינען איז מען אביער־ראשט פון דער נייער פאליטיק דערקלע־רונג פון דער בריטישער רעגירונג, וועל־כע טרעפט איבער אלע דערווארטונגען און. וועלכע ווערן דא באצייכנט ווי סתי־רה צו די מאנדאט באדינונגען.

נייעס בקיצור

די איבערקערעניש אין בראזיליע האט אוועקגעשטעלט די רעגירונג פון די פאר־איינינקטע שטאטן אין זייער אן אומבא־קוועמער לאגע: ערשט מיט אייניקע טעג פריער האט זי פארבאטן דעם פארקויף פון אוופן צו די רעבעלן, נעמענדיק אפן דעם צד פון דער רעגירונג פון וואשינג־טאן לואיס. דאס מיינט, אז די נייע רע־גירונג פון בראזיליע וועט ניט קאנען זיך פילן פריינטלאך צו אמעריקע, און אמע־ריקע האט זייער גרויסע האנדלס אינ־טערעסן אין בראזיליע.

* * *

דער אורטייל איבער הערי הערמאן, וועלכער האט זיך מורח געווען אין באַ־טייליקן זיך אין דער רויבעריי אין באנק אף טאראנטא, טראנסקאנא, איז אפגע־לייגט געווארן ביז מארגן (דינסטאג).

* * *

נאך א צוויי־טאגיקן געיעג, איז דער־אלבערטער פאליציי געלונגען צו פאנגען איינעם א געוויסן דזשארדזש דווערינ־טשוק, וועלכער ווערט אנגעקלאגט אין אויסשיסן א אמעליע פון פינף פערזאָ־אויף אן איינזאמער פארם אין׳ם סטוטי לייק געגנט, אין צפון אלבערטא. דער אנגעקלאגטער מערדער, וועלכער לייקנט זיין שולד, איז א נאענטער קרוב פון דער דערמארדעטער פאמיליע. — זיין פרוי אין א שוועסטער פון דעם דערמארדעטן פארמערס פרוי, מרס. וואלאנסקי.

* * *

דזשאן דזש. ראסקאב, באריטער פי־נאנסיר און דירעקטאר פון דזשענעראל מאטארס, האט די טעג דערקלערט, אז ער איז זיכער אז דער קריזיס האלט שוין ביי פארבייגיין און בעסערע צייטן קומען.

אמעריקאנער הדסה קאנווענשן נעכטן געעפנט אין באפאלא

באלטימאר, מערילענד, אקט. 27 (אר־טא).— די וויכטיקסטע אויפגאבע פונ׳ם מזרחי דארף איצט זיין צו ארגאניזירן דעם אמעריקאנער אידישן מיטלקלאס פאר פאלעסטינער קאלאניזאציע און אינ־דוסטריאליזאציע, נעמענדיק אין אנבא־טראכט, אז סימפאטן באריכט און די בריטישע רעגירונגס דערקלערונג פאר־באט ניט די אימיגראציע פון פארמעגלא־כע עלעמענטן — האט דערקלערט גדליה בובליק, פרעזידענט פון אמעריקאנער מז־רחי, ביי דער עפענונג פון דער אמערי־קאנער מזרחי קאנווענשאן דא לעצטן אוונט.

רבי וואלף גאלד, וויצע־פרעזידענט, האט פארגעשלאגן, אז א וועלט־קאנגרעס פון רבנים זאל פארדרופן ווערן, צו באווע־גען דעם מיטלקלאס מיט ארטאדאקסישע סענטימענטן צו גרינדן און אנטוויקלען אינדוסטריע פון רעליגיעזע ארטיקלען, ווי טלית׳ים, תפילין, סידורים און א. וו.

רבי מאיר בערלין, וועלכער האט זיך ניט לאנג צוריקגעקערט פון ארץ־ישראל, איז געווען דער הויפט־רעדנער ביי א גרויסן מאס־מיטינג, ער האט אפעלירט צו די מיטלקלאס אידן פון אמעריקע צו אינוועסטירן אין פאלעסטינער אינדוס־טריע און אגריקולטור און האט אפעלירט צו אלע אידן ניט פארצווייפלט צו ווערן.

(::)

פעלער אויסבעסערונג

אין פרייטאגריקער אויסגאבע איז גע־ווען באריכטעט, אז א זון איז געבארן גע־ווארן צו דר. און מרס. שובין. דאס איז שובין האט געבארן א טאכטער, ניט קיין זון.

שלאגט פאר מזרחי זאל ארגאניזירן מיטל-קלאס קאלאניזאציע און אינ-דוסטריאליזאציע אין ארץ-ישראל

באפאלא, נ. י., אקט. 27.— די אמע־ריקאנער נאציאנאלע הדסה קאנווענשאן איז דא נעכטן געעפנט געווארן.

אויף דער פרימארגנדיקער סעסיע האט מרס. ראבערט סזאלד, נאציאנאלע פרעזי־דענטן, אפגעגעבן איר באריכט און זי איז דערווייל פארזיצערן פון דער קאנווענ־שאן.

באגריסונגען זיינען אנגעקומען פון דר. חיים וויצמאן, און קאל. קיש, און א סך אנדערע, מיט ווערטער פון דערמוטיקונג.

מרס. אירמא לינדהיים איז געווען די פארזיצערן פון דער אוונט סעסיע. מרס. עדוואַרד דזשייקאבס האט גערעדט וועגן איר רייזע אין פאלעסטינע און האט אטא־קירט ענגלאנדס נייע פאליטיק. ״מיר מוז־זען איצט, מער ווי פריער, אנשטריינגען זיך אין אונזער הדסה ארבעט,״ — האט זי געזאגט.

הענריעטא סזאלד איז געקומען פון איר קראנקן־בעט צו אדרעסירן די קאנווענ־שאן. זי האט ענערגיש גערופן די פרויען צו דער ארבעט. ״עס איז איצט מער די צייט פאר ארבעט, ווי פאר פראטעסטן״, האט זי געזאגט. — ״ענגלאנד קאן פאר־אורזאכן דעם טוט פון אונזערע קער־פערס, אבער ניט פון אונזער גייסט״. די אידישע היים וועט אויפגעבויט ווערן, האט זי געזאגט, ניט געקוקט אויף אלע שטערונגען.

אויף היינטיקער זיצונג ווערט אפגעגע־בען א באריכט פון דזשוניאר הדסה, און היינט אוונט וועט געגעבן ווערן א באנ־קעט פאר די דעלעגאטס און זייערע פריינט. רבי הלל סילווער, פון קליוולענד, וועט אדרעסירן דעם באנקעט.

לאיד דזשארדזש אין יאן סמוטס פארדאמען נייע א״ר פאליטיק

געוועזענע באלפור דעקלאראציע פרעמיערן זעען אין איר צוריקציאונג פון דעקלאראציע

אפגעפארן צו דרינגענדיקער זיצונג פון קאנאדער ציוניסטישן נאציאנאלן ראט

3 ארעסטירט ביי ריזיקער פראטעסט דעמאנסטראציע אין תל-אביב

ירושלים, אקט. 27. (איטא).— דריי יונגעלייט זיינען ארעסטירט געווארן אין א 12־יאריק אינגל אין צופעליק פאר־וואונדעט געווארן אין א ריזיקער פראָ־טעסט דעמאנסטראציע דורכגעפירט נעכ־טן ביי׳ם אבנ, און האט נאכגעפאלגט א דעווייזאניסטישע מאסן־פאראדאלונג.

ארום זעקס טויזנט מענשן האבן זיך באטייליקט אין דער דעמאנסטראציע, וועלכע האט זיך דורכגעריסן דורך א פאָ־ליציאישן קארדאן אומטער דעם פאליציי־אישן אפיצער שיף, וועלכער איז אויסגע־פייפט געווארן פונ׳ם עולם. שיף איז אראפגעווארפן געווארן פון זיין פערד, און אן אפייזולונג פון דער בריטישער פאָ־ליציי איז געקומען צולויפן. אבער דער עולם איז זיך דערווייל צעגאנגען, און מער קיין אומרוען זיינען ניט פארגעקומען.

דעטעקטיוס אין באנדיטן באַ־זוכן גלייכצייטיק א געמבלינג פלאץ

ניו־יארק, אקט. 27.— אין דער זעלבער מינוט האט זיך עס געטראפן: צוויי דעטעקטיוס זיינען אריינגעקומען ארעמ־טירן א גרופע געמבלער, און א מעדיסאן עוועניו סיגאר סטאר, און דריי באנדיטן זיינען אריינגעקומען אהין צו באריבן די קארטן־שפילער.

דער רעזולטאט איז געווען, אז עס האט זיך אנגעפאנגען א שיסעריי צווישן די אלע דריי צדדים, איין באנדיט איז דער־שאסן געווארן אויף טויט, זעקס אנדערע זיינען פארוואונדעט געווארן, און איין פאליציסט איז א שווער־פארוואונדעטער אנגעפירט געווארן אין א שפיטאל.

גלויבן אז אימפעריאלע קאנפערענץ איז שוין דורכגעפאלן

— האט ער געזאגט.

דזש. ל. גארווין, רעדאקטאר פון ״אב־סערוועער״, א גוט אינפארמירטער פאלי־טיקער, שרייבט אין זיין צייטונג, אז די קאנפערענץ וועט זיך שליסן קומענדיקע וואך. זי איז שוין אבער געשלאסן פאק־טיש, אויף וויפיל ס׳איז שייך גרויסע אויפטוען.

דער דורכפאל פון דער קאנפערענץ, זאגט ער, מר. גארווין, וועט פארשטארקן דעם איינפלוס פון די כחות, וואס ארבע־טען פאר דער צעפאלונג פון דער אימפע־ריע. ער זעט ניט קיין שום האפענונג פאר דער דערגרייכונג פון רעזולטאטן, סיידן עס זאלן דורכגעפירט ווערן נייע וואלן, מיט א זיג פאר די קאנסערוואטיוון און א נייע קאנפערענץ אין אטאווא אין יאר 1931.

די רעגירונג זוכט בטל מאכן באלפור דעקלאראציע דורך ארומיקע וועגן, זאגט לאיד דזשארדזש

לאנדאן, אקט. 27 (איטא).— עס זעט זייער אויס, ווי די רעגירונג זוכט צוריק־צוציען די באלפור דעקלאראציע אין בטל מאכן דעם מאנדאט דורך ארומיקע וועגן, — האט ביי א זיצונג פון ״באדר אף דעפ־יוטיס״ דערקלערט לארד ראטשילד, וועל־כער איז געווען דער, צו וועמען די באל־פור דעקלאראציע איז אדרעסירט געווארן ווען זי איז ארויסגעגעבן געווארן.

די ״באדר אף דעפיוטיס״ האט אין א רעזאלוציע אנגענומען איינשטימיק אויס־גערדיקט די איבערצייגונג, אז דער ״ווייר סער פאפיר״ איז אן אפלייקענונג פונ׳ם גייסט פונ׳ם מאנדאט און פון די פאר־פליכטונגען פון אלע נאכפאלגנדיקע בריי־טישע רעגירונגען. די רעזאלוציע באגריסט די פארדאמענען אויסגעדריקט פון דר. א. פירעדיקע קאנסערוואטיווע שטאטסלייט, אזוי גוט ווי פון לאיד דזשארדזש און פון יאן סמוטס.

די פאלעסטינער קאמיסיע פון דער ״באדר״ איז באפולמעכטיקט געווארן צור־שטעלן א געוויסע באריכט פון דער לאגע צו דער צווייטער זיצונג פון דער ״באדר״ און דערווייל אנגענומען די שריט, וועלכע זי וועט געפינען פאר נויטיק.

(::)

די רעזאלוציע אין בראזיליע האט גע־זאגט לעצטן פרייטאג, ווען די ארמיי און פלאט פון ריא־דע־זשאנעריא זיינען צוגעשטאנען צו די רעבעלן. דער פרעזי־דענט, וואשינגטאן לואיס, דער וויצע־פרעזידענט און דער גאנצער קאבינעט זיינען געצוואונגען געווארן צו רעזיגנירן, און זיי זיינען אלע ארעסטירט געווארן. א מיליטערישע ״יונטא״ האט איבערגענו־מען די מאכט.

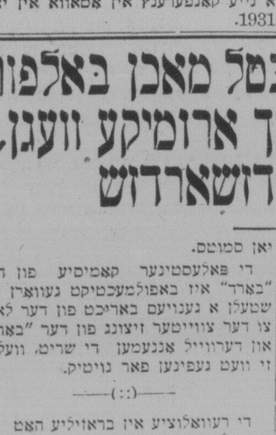

FRIDAY
Classifi
Sheps A
53 807
S S S S
MR.
J. J. SWA
601 Paris
56 668
FO
HELP
SHAMAS
New Toronto
55 409

אנב - אורדהא

פון מארק

דער ״קהלה״ פלאן

ווי איך האב דערמאנט אין מיינע פר־ערקע ארטיקלען, הערשט ביי אונז אין שטאט א גאנץ שטארקע שטימונג לטובת דער גרינדונג פון א קהלה־ראט, הויפט־זאכלאך מיט׳ן צוועק צו פינאנסירן אלע אידישע קהל׳שע אינסטיטוציעס דא אין שטאט.

דער חסרון פון אזא אינסטיטוציע, אין מיין מיינונג, איז, וואס זי קאן אריינשיינען מענדענצן צו קאנטראלירן די קהל׳שע טע־טיקייטן פון שטאט (ווי דאס איז דער פאל מיט דער אינדארסירונג ביורא), — און דאס מיינט א דיקטאטור וואס וועט באר־שרייגקען די טעטיקייטן פון די עקזיס־טירנדיקע אינסטיטוציעס און וועט מאר־מאזירן זייער וואוקס און אנטוויקלונג, און וועט שטערן אין דער שאפונג פון נייע אינסטיטוציעס.

דאס לעצטע איז באזונדערס געפערלאך פאר אונזער יונגן אידישן ישוב, וועלכער פארמאגט א סך שאפונגס כחות וואס מארן ניט געצוימט ווערן.

מיין מיינונג איז דערפאר, אז אויב דא זאל געשאפן ווערן א ״קהלה״, מוז איר אוטטאריטעט גלייך פון אנהויב באַ־שרייגקט ווערן אזוי, אז זי זאל ניט האבן קיין שום רעכט צו מישן זיך אין די אי־נערלאכע ענינים פון די אינסטיטוציעס וועלכע זי שטיצט, און זי זאל זיך ניט מישן אין די קהל׳שע טעטיקייטן, וועלכע זי שטיצט ניט.

* * *

אט די באוואָרענונג איז אנב נויטיק פאר דער עקזיסטענץ פון דער געפלאנטער קהלה גופא.

די קהלה וועט דא קיין מלוכה מאכט ניט האבן. זי מוז זיך באזירן אויף דעם גוטן ווילן פון דער אידישער באפעלקע־רונג, אירע פינאנסן וועט זי מוזן שעפן, אפשר מיט׳ן אויסנאם פון א מיניאמאלן שטייער אויף פלייש, פון פריוויליקע ביי־שטייערונגען.

וועט זי אנהויבן צופיל באלעבאטערען אין שטאט, וועט מען זי פשוט ניט פאלגן, — אט פונקט ווי די מאנטש כרמל קליניק האט ניט געפאלגט די אינדארסירונג ביו־רא, ווען יענע האט געפרואווט איר שטערן אין איר ארבעט.

זי וואלט דערמיט בלויז פארפרעמדט פון זיך געוויסע געזעלשאפטלאכע עלע־מענטן, צווינגענדיק זיי אויסצומיילן זיך אין באזונדערע גרופעס, פיינטלאכע צו דער קהלה, וואס וועלן זי ניט נאר ניט שטיצן, נאר וועלן זי נאך באקעמפן.

די אינדארסירונג ביורא קאן נאך אזא סארט מריידה אריבערטראגן, — מיינט, פאלגט מען זי ניט. אבער א קהלה, מיט א גרויסער אחריות פאר׳ן וואוילזיין פון די וויכטיקסטע אידישע אינסטיטוציעס אויף אירע פייצעס, קאן ניט ריסקירן מיט׳ן פארלוסט פון איר פרעסטיזש און — אירע הכנסות.

* * *

די הויפט אויפגאבע פון א קהלה דארף זיין צו העלפן די אינסטיטוציעס מיט גע־נוג מיטלען פאר זייער עקזיסטענץ, זיי זאלן ניט דארפן אנקומען צו קיין שטענ־דיקער פושקע־קלאפעניש.

עס דארף ניט זיין איר אויפגאבע צו באשיצן די אידן פון גענז געלט (איינע פון די אויפגאבן וואס די ״אינדארסירונג ביורא״ האט זיך פאקטיש געשטעלט), נאר צו זעען אז זיי זאלן גענז ווען מער געלט פאר געזעלשאפטלאכע צוועקן.

דער איינציקער פאל וואו די געבער דארפן באשיצט ווערן, איז אין פאל פון שטולחים פאר אויסער־שטאטיקע אינסטי־טוציעס: דא הערשט אזא הפקרות, און פאר יעדן איינעם באזונדער איז אזוי שווער צו וויסן אויב זיי פארדינען גע־שטיצט ווערן, אז ס׳איז נויטיק א קהל׳שע קערפערשאפט אכטונג צו געבן אויף זיי־ערע עקזיסטענץ פון דער קהלה.

* * *

איך ווייס, אז אייניקע פון אונזערע כלל־טוער פלאנערען א גאנץ אנדער סארט קהלה.

זיי וואלט זיך געוואלט אזא קהלה, וואו זיי וואלטן געקאנט שפיקן די ראל פון אר־ריאדניקעס, צו גענען באפעלן ״ביט פאסע־מו״ (אזוי זאל עס בלייבן) און אויסצו־טיילן פולסא דנורא (פייערדיקע מלקות) צו די ווידערשפעניקע.

איך האב אבער מורא, אז זייער נאבע־לער חלום וועט קאנען פארווירקלאכט ווערן ערשט וועט משיח וועט קומען, און אידן וועלן האבן אן איינענע מלוכה מיט אן איינענער זשאנדארמעריע און מיט איינענע טורמעס.

דערווייל דארפן מיר בויען אונזער לעבן אויף דעם באזיס פון פרייהייט, ניט גע־צוואונגענער אנטוויקלונג פון די שאפונגס כחות פונ׳ם פאלק.

און אלע אונזערע פארמען פון ארגאני־זאציע מוזן זיך באזירן אויף דעם פריינען ווילן פונ׳ם פאלק און אויף זיינע אחריות נעפיל.

און, גלויבט מיר, אז דאס איז גאר ניט אזוי שלעכט, ווי דאס זעט אויס.

אפשר ליגט אין אט דער שוואכקייט אונזערער אונזער גרעסטע גבורה. — אפשר טאקע דערפאר וואס אונזער נאציאנאל לעבן האט זיך באזירט בלויז אויפ׳ן גרונט פון פרעזענלאכער אחריות, האבן מיר דערלעבט צו אזא עלטער . . .

ניי־יאָרק

פון מ. ראָזנבלאַט

אַ נייער אָפּשניט פון אַ אַלט לעבן

אין אַ ווינקל פון אַ גרויסן הויף אין אַ אַלטן הויז אויפן אַלטן לעבן־אַוונטל פון ניי־יאָרק, אין אַ אַלטן אַוונטל פון אַ אַלטן לעבן